

F R E D N I N G V Æ R D I E R

AAGAARD

KALUNDBORG KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	24.08.2010
Besigtiget af:	Maria Wedel Gjelstrup
Journalnummer:	2010-7.82.07/326-0001
Kommune:	Kalundborg Kommune
Adresse:	Aagaardsvej 11B, Gørlev
Betegnelse:	Aagaard
Fredningsår:	1945
Omfang:	<i>Hovedbygningen (søndre sidefløj 1605, sydlige del af midterfløj 1645, siden udvidet mod vest, midterfløjens midterparti fra 1700-tallet, midterfløjens nordlige del og nordfløj fra 1911).</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Hovedbygningen til Aagaard er en uregelmæssige enetages trefløjede bygning, der er dannet af fire forskellige længer.

Den sydlige fløj er opført i egebindingsværk, kalket hvid over stok og sten, på en kampestenssokkel. Denne længe har et kraftigt udhæng, og en uregelmæssig vinduessætning. Den sydlige del af midterfløjen, som ligeledes er i bindingsværk står på en høj cementpudset sokkel. Mod vest er længden forlænget med et udskud mod vest og murværket er forhøjet på gavlen. I gavlen findes en nedgang til en gamle kælder, der ligger under midterfløjens sydlige del. I længens tag er mod gården placeret to mindre kviste ligeledes i bindingsværk. Den næste bygningsdel er gårdens midterparti. En grundmuret barokbygning i ni fag. Facaden er symmetrisk udsmykket, både mod gårdspladsen og mod haven med indgangsparti midt for. Nordfløjen er en grundmuret vinkelbygning med videreført formsprog fra midterfløjen, dog med lidt færre detaljer og med en sokkel af tilhuggede kampesten, samt støbejernsvinduer i tagfladen pga. et udnyttet loft. Fra nordfløjen er der udgang mod haven og mod gårdspladsen til nord. Murværk på alle længer er hvidkalket, og alle tage er teglhængte af røde tegl.

Indvendigt er midter- og nordfløjen indrettet til bolig, mens resten i den gamle del står tomt. Den beboelige del har kontorer og en stue i midterpartiet, hvor gamle høje paneler er bevaret i flere rum. Gennem den nordlige midterfløj går langs haven en fordelingsgang med adgang til alle værelser mod gården. For enden af gangen i den nordlige sidefløj ligger stuer og et køkken. Vinduer og døre er alle i god stand og de fleste er originale, med gerichter, håndtag og låsetøj.

— BYGNINGSHISTORIE

De fire bygninger der danner hovedbygningen Aagaard er bygget over tre hundrede år. Den ældste del er sydfløjen opført i 1605, derefter midtfløjens sydlige del opført i 1645. Midterfløjens midterparti i barokbygning er fra 1700-tallet og ombygget i 1907.

I 1911 opførtes nordfløjen, som gjorde hovedbygningen til en trefløjet bygning.

Gennem 1900-tallet er der sket flere mindre ombygninger, senest i 1985 hvor der skete en større restaurering og modernisering af midterfløjens midterparti og hele den nordlige del af bygningen. Resten af midterfløjen samt sydfløjen har siden stået ubeboet, og disse dele af huset er i dag til opbevaringsbrug.

— KILDER

Vestsjællands gennemgang, Planstyrelsen 1991 ved konsulent Hanne Raabyemagle.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Hovedbygningen indgår i Aagårds større kompleks af forvalterboliger og lader, som ligger sig symmetrisk om en akse der går fra øst mod vest og ender i hovedbygningens midterparti og trappe. På akserne danner ladebygningerne to og to smallere passager der skiller akserne op. Når man nærmer sig hovedbygningen åbner flere gårdspladser sig op inden man ankommer til den endelige gårdsplads foran hovedbygningen. Her afgrænses gårdspladsen mod syd af en høj mur, der binder sig fast på sydgavlen, mens gårdspladsen mod nord åbner sig op mod endnu en indkørsel der føre ud mod vest, og giver et flow rundt om hele gårdens jorder.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den uregelmæssige trefløjede bygning har en kulturhistorisk værdi ved at have en lang tilblivelseshistorie over tre århundreder, hvor man i dag tydeligt kan aflæse hvordan bygningerne gradvist er kommet til.

Der ligger tillige kulturhistoriske værdier i den endnu ikke restaurerede sydfloj og sydlige del af midterfløjen. Her er mange tegn på det liv, der en gang førtes på gården, med storkøkken, fadebure, brænde og saltkar i kælderen samt stuepigernes værelser på loftet.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi ligger særligt omkring de mange stilskit, der sker mellem de fire bygninger, og viser sig omkring overgangen mellem tag og mur samt skift i materialer. Fra bygning til bygning er det tydeligt at aflæse flere træk, der er inspireret fra de tidligere opførte længer, der blandes med nyopfundne detaljer og byggeskik.

Eksempler på skift og spring der ses mellem de fire længer:

Sydfløjens tag har modsat de andre bygninger et kraftigt udhæng, der domineres med både svungne konsoller under gennemstukne bjælkehoveder og overlæggende udskårne skalker, der giver tagets hældning et lille knæk nær tagfoden. Knækket og udhænget får det enorme tag til virke lettere end de andre tage, der ikke har udhæng, og får taget til næsten at svæve over bindingsværket.

De to ældste bygningers samling på gavlen mod syd har et helt specielt udtryk ved den store sammenføjning i taget. Gavlen trykker sig ind mod sydlængen, mens den modsat strækker sig ud mod vest, hvor et udskud har forlænget gavlen og gjort den asymmetrisk. Udskuddet danner mod haven et stort fremspring både ved mur og tag omkring samlingen med midterfløjens barokbygning, som ligger lidt i skyggen fra det ældre bindingsværk. De to bygningskroppe er på mange måder forskellige, men bindes dog alligevel sammen ved den ens hvidekalkning og ens sokkel.

Det mest markante stilskit mellem bygninger sker omkring midterfløjens barokarkitektur. En klassisk rytmisk symmetri med dekoration af lisener, refendfugede side- og midtrisalit, og trekantsfrontispice over indgangen, der får de uensartede bygninger til at samle sig om et fremhævet centrum.

Skiftet til den nyeste tilbygning mod nord ses markant ved tagryggen, der ligger lavere end resten af længerne, med støbejernsvinduer, der bryder tagfladen. Til gengæld er der ens træk omkring vinduerne, der binder de to bygningerne sammen.

Samlet for hele gården er skiftene omkring soklen og skorstenene. Begge bygningslementer giver en meget markant adskillelse mellem bygningerne. Soklens skift giver bygningerne hver deres fodfæste, og bryder kanten hele vejen rundt.

Skorstenene placering afspejler en proportionering der har taget hensyn til hver enkel bygning og ikke til hele gårdens volumen.

Indvendigt overrasker rumforløbet ved at være sammenhængende gennem alle længer, tros motivet med de fire forskellige bygninger.

I stuerne ses næsten alle vindueskarme med skrå karme, der får lyset til at trække dybere ind i de store stuer samtidig med, at de skaber en bredere indramning af udsigten gennem hvert vindue.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I det ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til bygningerne med alle detaljer, herunder de mange stilskift og knæk der sker mellem de fire bygninger ved tag, mur og sokkel, de store, ubrudte tagflader, bindingsværket, barokfacadens symmetriske opbygning, de to kampestensatte trapper samt de ældre vinduer og døre. Hertil kommer den generelle materialeholdning.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til den tilbageværende, oprindelige grundplan og rumfordeling i alle længer

— ANBEFALINGER

Det anbefales at trappen både til indgangen fra nordsiden samt trappen til køkkenet på nordfløjen med tiden udskiftes til trapper der harmonerer mere med de andre trapper i anlægget, samt med den stilart, der findes på nordfløjen.

Hvis der med tiden bliver mulighed for at istandsætte sydfløjen og den sydlige del af midterfløjen, anbefales det, at der tages hensyn til de spor, der er bevaret i denne del af bygningen, som det åbne ildsted, spisekammeret, høgassen, brønden og saltkaret i kælderen, de ældre skabe, tjenestegange mod gårdspladsen, eksisterende planløsning, ældre døre med beslag og klinkefald.